

Poškozování věřitele

Jménem dlužníka může pachatel jednat ve smyslu § 90 odst. 2 tr. zák. v jakémkoli postavení, pokud navenek reprezentuje určitou právnickou osobu a činí za ni právní nebo faktické úkony, spojené s nakládáním s jejím majetkem. Může tedy jít nejen o člena statutárního orgánu právnické osoby, ale též o jejího zaměstnance či člena, pověřenou osobu, prokuristu, smluvního nebo zákonného zástupce, mandátáře, osobu oprávněnou nakládat s peněžními prostředky na běžném účtu u banky, atd.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 908/2008, ze dne 6.8.2008)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, které podala nejvyšší státní zástupkyně v neprospěch obviněného L. M., proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 3. 2008, sp. zn. 10 To 28/2008, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou pod sp. zn. 10 T 14/2007, tak, že zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 3. 2008, sp. zn. 10 To 28/2008, v rozsahu, v němž bylo zamítnuto odvolání státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou podané v neprospěch obviněného proti té části rozsudku Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 19. 11. 2007, sp. zn. 10 T 14/2007, v které byl obviněný zproštěn obžaloby. Dále zrušil rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 19. 11. 2007, sp. zn. 10 T 14/2007, v části, v níž byl obviněný L. M. zproštěn obžaloby státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou ze dne 30. 3. 2007, sp. zn. 1 Zt 100/2007, pro trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. a podle § 265k odst. 2 tr. řádu zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části citovaných rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jejich zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. řádu Nejvyšší soud ČR státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou přikázal, aby trestní věc obviněného L. M. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Obviněný L. M. byl rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 19. 11. 2007, sp. zn. 10 T 14/2007, uznán vinným trestnými činy zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 148 odst. 1 tr. zák. a zkršlování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 tr. zák., jichž se dopustil skutky konkretizovanými pod body 1. a 2. ve výroku o vině v citovaném rozsudku.

Za tyto trestné činy byl obviněný L. M. odsouzen podle § 148 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 9 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 2 roky. Obviněnému byl uložen podle § 53 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák. též peněžitý trest ve výměře 36 000,- Kč, přičemž pro případ, že by tento trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, byl obviněnému uložen podle § 54 odst. 3 tr. zák. náhradní trest odnětí svobody v trvání 3 měsíce.

Naproti tomu byl obviněný L. M. podle § 226 písm. b) tr. řádu zproštěn obžaloby státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou ze dne 30. 3. 2007, sp. zn. 1 Zt 100/2007, pro skutek, v němž obžaloba spatřovala trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák., neboť skutek označený v žalobním návrhu není trestným činem. Uvedeného skutku se měl obviněný dopustit tím, že poté, co byl rozhodnutím jediného společníka při výkonu působnosti valné

hromady dne 10. 8. 2005 odvolán z funkce jednatele obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., a novým jednatelem byl jmenován P. K., a současně byl téhož dne schválen převod obchodního podílu ve jmenované obchodní společnosti, když celý svůj obchodní podíl ve výši 100 % obviněný převedl smlouvou ze dne 10. 8. 2005 na P. K., přičemž obviněný zneužil situace, že v souvislosti se změnami v obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., nedošlo rovněž ke změně dispozičních práv k peněžním prostředkům na účtu této obchodní společnosti vedeném u G. M. B., a. s., a při vědomí, že obchodní společnost S. M+M, s. r. o., k níž obviněný nadále neměl žádný vztah, má neuhrazené závazky, obviněný provedl se záměrem získat osobní prospěch ve dnech 5. 9. 2005, 13. 9. 2005, 4. 10. 2005, 10. 11. 2005, 14. 11. 2005, 21. 11. 2005, 1. 12. 2005 a 12. 12. 2005 na pobočce G. M. B. a. s., v K. n. O. celkem 9 výběrů peněz v hotovosti z uvedeného účtu obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., v celkové výši 144 627,- Kč a takto získané peníze, které náležely jmenované obchodní společnosti, použil blíže nezjištěným způsobem pro svoji osobní potřebu. Tímto jednáním měl obviněný částečně zmařit uspokojení pohledávek věřitelů obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., a to nejméně Z. p. Š. s pohledávkou ve výši nejméně 6 333,- Kč, České správy sociálního zabezpečení, Okresní správy sociálního zabezpečení v Rychnově nad Kněžnou, s pohledávkou ve výši nejméně 21 931,- Kč, obchodní společnosti A-P., s. r. o., s pohledávkou ve výši nejméně 6 757,90 Kč a Finančního úřadu v Kostelci nad Orlicí s pohledávkou ve výši nejméně 382 975,- Kč.

Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně podal odvolání jednak obviněný L. M. a jednak státní zástupce, který tak učinil v neprospěch obviněného a napadl toliko zprošťující výrok rozsudku. Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 13. 3. 2008, sp. zn. 10 To 28/2008, zamítl obě podaná odvolání podle § 256 tr. řádu jako nedůvodná.

Nejvyšší státní zástupkyně podala dne 15. 5. 2008 proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 3. 2008, sp. zn. 10 To 28/2008, v neprospěch obviněného L. M. dovolání, jímž napadla pouze tu část citovaného rozhodnutí, v které bylo zamítnuto odvolání státního zástupce proti zprošťujícímu výroku v rozsudku Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 19. 11. 2007, sp. zn. 10 T 14/2007. Dovolatelka opřela své dovolání o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu, přičemž podle jejího názoru soudy obou stupňů nesprávně posoudily otázku vlastnosti subjektu, jak ji konstruuje skutková podstata trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák., když tímto subjektem byla obchodní společnost S. M+M, s. r. o. Jak dále nejvyšší státní zástupkyně zdůraznila, pojem „dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky,“ nelze zcela ztotožňovat s pojmem „dlužník, který je v úpadku“ ve smyslu zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007, resp. zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Z provedených důkazů podle dovolatelky vyplývá, že obchodní společnost S. M+M, s. r. o., nebyla v době, kdy obviněný zcela uhradil její závazek vůči svědku J. B., schopna plnit ostatní splatné závazky vůči svým věřitelům a současně nedisponovala žádným majetkem ani nevyvíjela jakékoli podnikatelské aktivity. Proto podle názoru nejvyšší státní zástupkyně obviněný tímto jednáním zmařil uspokojení zbývajících věřitelů obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., neboť v této společnosti již nezbyl žádný majetek, o čemž svědčí i skutečnost, že Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 3. 10. 2007, sp. zn. 42 K 31/2007, zamítl návrh na prohlášení konkursu na majetek jmenované obchodní společnosti pro nedostatek jejího majetku.

Nejvyšší státní zástupkyně zaměřila své výhrady i proti závěru odvolacího soudu, podle něhož obviněný L. M. neměl zvláštní vlastnost pachatele požadovanou ustanovením § 256a odst. 1 tr. zák. V této souvislosti dovolatelka uvádí, že obviněný jednal na základě plné moci, kterou mu udělil svědek P. K., a proto ho lze považovat za nositele zvláštní vlastnosti ve smyslu § 90 odst. 2 tr. zák. Podle názoru nejvyšší státní zástupkyně vykazuje jednání obviněného i zavinění ve formě úmyslu, jelikož obviněný sledoval úplné uspokojení pohledávky jediného z věřitelů – svědka J. B. a bylo mu lhostejné uspokojení pohledávek ostatních věřitelů obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., přičemž svůj

obchodní podíl v této společnosti účelově převedl na tzv. bílého koně. Obviněný tedy podle dovolatelky naplnil všechny znaky skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. Jestliže soud prvního stupně takto nekvalifikoval předmětný skutek, ale obviněného nesprávně zprostil obžaloby, shledává v tom nejvyšší státní zástupkyně pochybení, které nenapravit ani odvolací soud napadeným rozhodnutím.

Závěrem svého dovolání proto nejvyšší státní zástupkyně navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. řádu zrušil v celém rozsahu usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 3. 2008, sp. zn. 10 To 28/2008, jakož i zprošťující výrok v rozsudku Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 19. 11. 2007, sp. zn. 10 T 14/2007, a aby zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na tato rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž by mělo dojít zrušením, pozbyla podkladu. Nejvyšší státní zástupkyně současně navrhla, aby dovolací soud podle § 265l odst. 1 tr. řádu přikázal věc Okresnímu soudu v Rychnově nad Kněžnou k novému projednání a rozhodnutí.

Obviněný L. M. se k dovolání nejvyšší státní zástupkyně ke dni vydání tohoto usnesení nevyjádřil.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že nejvyšší státní zástupkyně podala dovolání jako oprávněná osoba [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. řádu], učinila tak včas a na správném místě (§ 265e tr. řádu), její dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je dovolání obecně přípustné [§ 265a odst. 2 písm. h) tr. řádu], a podané dovolání obsahuje stanovené náležitosti (§ 265f odst. 1 tr. řádu).

Pokud jde o dovolací důvody, nejvyšší státní zástupkyně opírá jejich existenci o ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. řádu, tedy že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení a že bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozhodnutí uvedenému v § 265a odst. 1 písm. a) až g) tr. řádu, ačkoli v řízení mu předcházejícím byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu.

Protože dovolací námitky nejvyšší státní zástupkyně odpovídají těmto dovolacím důvodům, Nejvyšší soud v rozsahu uvedeném v § 265i odst. 3 a 4 tr. řádu přezkoumal zákonnost a odůvodněnost napadené části usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, jakož i řízení jí předcházející. Po přezkoumání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání nejvyšší státní zástupkyně je důvodné.

Nejvyšší státní zástupkyně v podstatě namítá, že soudy nižších stupňů nesprávně právně posoudily skutek spáchaný obviněným L. M., v němž obžaloba spatřovala trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. a ohledně kterého byl obviněný rozsudkem Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 19. 11. 2007, sp. zn. 10 T 14/2007, zproštěn obžaloby. Podle názoru nejvyšší státní zástupkyně měl být tento skutek kvalifikován jako trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák., neboť obviněný naplnil všechny znaky jeho skutkové podstaty.

K této námitce dovolatelky Nejvyšší soud především připomíná, že státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou v obžalobě podané na obviněného L. M. původně kvalifikoval posuzovaný skutek jako trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. V průběhu hlavního líčení pak státní zástupce navrhl, aby byl tento skutek posouzen jako trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák., přičemž současně zdůraznil potřebu úpravy příslušné skutkové věty. Soudy nižších stupňů ovšem dospěly k závěru, že zmíněný skutek se sice stal, avšak není uvedeným ani jiným trestným činem. Jak vyplývá z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, podle jeho názoru - argumentujícího závěry znaleckého posudku - nelze jednoznačně stanovit, že by obchodní společnost S. M+M, s. r. o., nebyla dlouhodobě schopná plnit své splatné závazky nebo že by zastavila platby, ani to, zda a kdy poprvé se tato obchodní společnost dostala do stavu úpadku. S tímto názorem se ztotožnil v napadeném rozhodnutí i odvolací soud. Nejvyšší soud však považuje zmíněné právní závěry soudů nižších stupňů o beztrestnosti posuzovaného skutku za předčasné.

Podle rozhodných skutkových zjištění, jak byla vyjádřena výše v popisu skutku a v navazujícím odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů, totiž obviněný L. M. dne 10. 8. 2005 převedl svůj obchodní podíl v obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., na svědka P. K., který obviněnému následně udělil plnou moc ze dne 10. 8. 2005, jež ho opravňovala mimo jiné též k výběru peněžní hotovosti z bankovního účtu jmenované obchodní společnosti. Dále z důkazů vyplývá, že ve dnech 5. 9. 2005, 13. 9. 2005, 4. 10. 2005, 10. 11. 2005, 14. 11. 2005, 21. 11. 2005, 1. 12. 2005 a 12. 12. 2005 obviněný vybral z účtu jmenované obchodní společnosti peněžní částky v celkové výši 144 627,- Kč, přičemž tak učinil na základě zmíněné plné moci a tyto finanční prostředky pak použil na úhradu půjčky, kterou poskytl jmenované obchodní společnosti svědek J. B. Jak je z provedených důkazů rovněž patrné (viz č. l. 111, č. l. 128, č. l. 131, č. l. 174 a 175 trestního spisu vedeného u Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou pod sp. zn. 10 T 14/2007), obchodní společnost S. M+M, s. r. o., za niž jednal obviněný L. M., měla nejpozději ke dni 31. 12. 2005 nejméně čtyři věřitele (tj. Z. p. Š., Českou správu sociálního zabezpečení, Okresní správu sociálního zabezpečení v Rychnově nad Kněžnou, obchodní společnost A.-P., s. r. o., a Finanční úřad v Kostelci nad Orlicí), kterým neuhradila jejich peněžité pohledávky, ačkoli v době, kdy obviněný použil vybranou peněžní hotovost ke splnění závazku z půjčky ve prospěch svědka J. B., byly všechny pohledávky uvedených dalších věřitelů již splatné. Podle názoru Nejvyššího soudu tato skutková zjištění by mohla, budou-li současně objasněny další okolnosti významné pro rozhodnutí, vést k závěru, že posuzovaným skutkem obviněný spáchal trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák., jak důvodně namítla nejvyšší státní zástupkyně ve svém dovolání.

Pokud jde o tuto právní kvalifikaci, Nejvyšší soud obecně připomíná, že trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo jako dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky, zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele tím, že zvýhodní jiného věřitele. Objektívni stránka skutkové podstaty uvedeného trestného činu spočívá v takovém zvýhodnění určitého věřitele, které má za následek buď částečné, nebo úplné zmaření uspokojení pohledávky jiného věřitele téhož dlužníka, jenž není schopen plnit své splatné závazky. Částečným zmařením uspokojení věřitele je přitom takové jednání pachatele, které znemožňuje věřiteli uspokojit jeho pohledávku v rozsahu, jehož by jinak dosáhl při poměrném a rovnoměrném uspokojení všech věřitelů bez zvýhodnění některého z nich. Úplné zmaření uspokojení věřitele pak spočívá v tom, že věřitel již není schopen žádným způsobem dosáhnout ani částečného uspokojení své pohledávky. Zvýhodnění věřitele představuje jednání, v jehož důsledku věřitel obdrží od dlužníka, který není schopen plnit své splatné závazky, plnění v takovém rozsahu, jež neodpovídá zásadě poměrného a rovnoměrného uspokojení pohledávek všech věřitelů (srov. Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. II. díl. 6., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck 2004, s. 1558). Na rozdíl od trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák., pro který byl obviněný L. M. zproštěn obžaloby, se při zvýhodňování věřitele ve smyslu § 256a odst. 1 tr. zák. vůbec nemění celkový stav majetku dlužníka. Insolventní dlužník však použije takový majetek k nerovnoměrnému, a nikoli k poměrnému uspokojení jednoho věřitele (nebo některých věřitelů) na úkor jiných svých věřitelů. Naproti tomu u trestného činu poškozování věřitele podle § 256 tr. zák. pachatel záměrně jedná tak, aby zmenšením aktiv dlužníkovu majetku [srov. formy jednání podle § 256 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zák.], anebo předstíráním pasiv takového majetku [srov. formy jednání podle § 256 odst. 1 písm. b), c), odst. 2 písm. b) tr. zák.], zkrátil nebo vyloučil uspokojení pohledávky svého věřitele nebo věřitele jiné osoby.

Jak již Nejvyšší soud uvedl výše, pro naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák., která přichází v úvahu jako právní kvalifikace posuzovaného skutku spáchaného obviněným L. M., je dále podstatné, aby dlužník, kterým je pachatel nebo jehož jménem pachatel jedná, měl více věřitelů a aby byl ve stavu platební neschopnosti (srov. též ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007). Vedle zmíněné mnohosti věřitelů je zde tedy předpokladem trestní

odpovědnosti rovněž neschopnost dlužníka po delší dobu plnit své splatné závazky. Nejde pouze o faktickou neochotu dlužníka splácet své dluhy, ale především o jeho objektivní nemožnost včas a řádně uhradit splatné pohledávky věřitelů. Neschopnost dlužníka plnit své splatné závazky je třeba v každém konkrétním případě prokázat, a to zpravidla na podkladě znaleckého posudku z oboru ekonomiky a dalšími důkazy osvědčujícími majetkovou situaci dlužníka a jeho platební možnosti, zejména účetními a jinými doklady, výpisy z bankovních účtů, daňovými přiznáními, stavem pokladní hotovosti atd. I přes shora uvedený rozsah dokazování v trestní věci obviněného L. M. ovšem zůstávají nadále nevyřešeny zejména dvě otázky, které mají význam pro právní kvalifikaci jednání obviněného jako trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák.

Především je prozatím nejednoznačné, jaká byla celková výše splatných závazků obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., v období mezi dny 10. 8. 2005 a 31. 12. 2005, kdy obviněný L. M. podle obžaloby po převodu svého obchodního podílu na svědka P. K. provedl výběry peněz hotovosti z bankovního účtu jmenované obchodní společnosti a splatil její dluh vůči svědkovi J. B. Posouzení této otázky je přitom podle dovolacího soudu podstatné pro zjištění, v jaké celkové výši obviněný skutečně zvýhodnil uvedeného věřitele a v jakém rozsahu toto plnění neodpovídalo zásadě poměrného a rovnoměrného uspokojení pohledávek všech věřitelů ve smyslu tehdy platného ustanovení § 32 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007.

Podstatné je ovšem podle Nejvyššího soudu i posouzení další otázky, totiž zda se obchodní společnost S. M+M, s. r. o., nacházela v inkriminovaném období ve stavu úpadku ve smyslu § 1 odst. 2 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007, ve formě platební neschopnosti. Citovaná zákonná úprava se totiž uplatní i při zjišťování existence zákonného znaku spočívajícího v tom, že obviněný L. M. jednal jménem „dlužníka, který není schopen plnit své splatné závazky“ ve smyslu § 256a odst. 1 tr. zák. Znalecký posudek, který v této věci zpracovala Ing. D. K., znalkyně z oboru ekonomika, odvětví účetní evidence, nemohl přispět k zodpovězení uvedené otázky, neboť se týkal jiného účetního období (konkrétně období let 2002 až 2004), než v jakém obviněný uskutečnil výběr peněz z bankovního účtu jmenované obchodní společnosti a uhrazení jejího závazku vůči svědkovi J. B. (rok 2005). V této souvislosti nelze přijmout ani závěr dovolacího soudu obsažený na str. 5 jeho usnesení, pokud rezignoval na zjištění existence stavu insolvence obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., neboť se nepodařilo zajistit její účetnictví. Na uvedený stav lze usuzovat i z jiných důkazů, nikoli jen z účetnictví, proto orgány činné v trestním řízení se zde měly pokusit vyhledat takové další důkazy, jimiž by bylo možné spolehlivě objasnit, zda se jmenovaná obchodní společnost nacházela ve stavu platební neschopnosti v době, kdy obviněný uspokojil pohledávku jejího věřitele J. B. Přitom lze vycházet též z důkazu zařazeného na č. l. 1065 trestního spisu, jímž je usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3. 10. 2007, sp. zn. 42 K 31/2007, kterým byl zamítnut návrh na prohlášení konkursu na majetek obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., pro nedostatek jejího majetku, a nepochybně je vhodné vyžádat i celý konkursní spis vedený v této věci. Teprve tehdy, nepodaří-li se opatřit příslušné důkazy k uvedené otázce, je možné učinit jednoznačný závěr o neexistenci stavu insolvence jmenované obchodní společnosti, a tedy i o nenaplnění zmíněného znaku skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák.

Jak je patrné z výše popsaných skutkových zjištění, obchodní společnost S. M+M, s. r. o., za kterou jako za dlužníka jednal v inkriminované době obviněný L. M. na základě zmocnění uděleného mu svědkem P. K., sice měla více věřitelů. Z dosavadních výsledků dokazování však zatím jednoznačně nevyplývá, v jaké výši obviněný zvýhodnil věřitele jmenované obchodní společnosti J. B. oproti ostatním jejím věřitelům a zejména zda se tato obchodní společnost v období od 10. 8. 2005 do 31. 12. 2005 skutečně nacházela ve stavu platební neschopnosti. Takové zjištění je přitom podstatné pro závěr, zda u obviněného přichází v úvahu právní kvalifikace posuzovaného skutku, na niž poukázala ve svém dovolání nejvyšší státní zástupkyně, či nikoli.

Pokud jde o subjektivní stránku trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák.,

nemohl se jí Nejvyšší soud zabývat, protože by to bylo předčasné za situace, kdy jsou zde pochybnosti, zda obviněný L. M. naplnil všechny znaky objektivní stránky citované skutkové podstaty.

Další námitkou, kterou nejvyšší státní zástupkyně důvodně uplatnila ve svém dovolání, je její tvrzení, podle něhož odvolací soud nesprávně posoudil otázku, zda obviněný L. M. mohl naplnit znaky tzv. konkrétního subjektu, který je zákonným znakem skutkové podstaty zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. a je vyjádřen pojmem „dlužník, který není schopen plnit své splatné závazky“. K tomu Nejvyšší soud zdůrazňuje, že pachatelem trestného činu zvýhodňování věřitele podle citovaného ustanovení může být jen tzv. konkrétní subjekt ve smyslu § 90 odst. 1 tr. zák., u něhož se vyžaduje zvláštní vlastnost vyjádřená uvedenými znaky. Pokud je dlužníkem, který není schopen plnit své splatné závazky, právnická osoba, může být pachatelem trestného činu zvýhodňování věřitele zejména její statutární orgán (např. jednatel společnosti s ručením omezeným) nebo osoba pověřená zastupovat právnickou osobu navenek (srov. rozhodnutí pod č. [47/2001](#) Sb. rozh. tr.). Zde se totiž uplatní ustanovení § 90 odst. 2 tr. zák., podle kterého jestliže zákon stanoví, že pachatel musí být nositelem zvláštní vlastnosti, způsobilosti nebo postavení, postačí, že zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení jsou dány u právnické osoby, jejímž jménem pachatel jedná. V posuzovaném případě byla obchodní společnost S. M+M, s. r. o., nositelem oné požadované zvláštní vlastnosti v podobě dlužníka (jenž případně nebyl schopen plnit své splatné závazky) a za tuto obchodní společnost jednal právě obviněný L. M. jako její zmocněnec, jímž byl na základě dispozičních oprávnění k bankovnímu účtu jmenované obchodní společnosti, která mu udělil její nový jednatel svědek P. K. Jestliže tedy obviněný vystupoval vůči bance G. M. B., a. s., jménem obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., s jejímž bankovním účtem u této banky nadále disponoval, není překážkou jeho případné trestní odpovědnosti za trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. ani skutečnost, že již nebyl jednatelem posledně jmenované obchodní společnosti.

Jménem dlužníka, který není schopen plnit své splatné závazky, totiž může pachatel jednat ve smyslu § 90 odst. 2 tr. zák. v jakémkoli postavení, pokud navenek reprezentuje určitou právnickou osobu a činí za ni právní nebo faktické úkony spojené s nakládáním s jejím majetkem. Může tedy jít nejen o člena statutárního orgánu právnické osoby (§ 20 odst. 1 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „obč. zák.“, § 13 odst. 1, 2 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „obch. zák.“), ale též o jejího zaměstnance či člena (§ 20 odst. 2 obč. zák.), pověřenou osobu (§ 15 odst. 1 obch. zák.), prokuristu (§ 14 obch. zák.), smluvního nebo zákonného zástupce (§ 22 a násl. obč. zák.), mandátáře (§ 566 a násl. obch. zák.), osobu oprávněnou nakládat s peněžními prostředky na běžném účtu u banky [§ 709 odst. 2 písm. a), § 710 odst. 2 obch. zák.] atd. Přitom ve všech těchto případech není vyloučeno, aby fyzická osoba jednající jménem právnické osoby mimo jiné nakládala s majetkem právnické osoby právě takovým způsobem, který znamená zvýhodnění některého z jejích věřitelů na úkor jiného věřitele. Nejvyšší soud proto považuje za opodstatněnou námitku nejvyšší státní zástupkyně, pokud nesouhlasí s opačným názorem odvolacího soudu.

Vzhledem k výše vyjádřené argumentaci Nejvyšší soud shledal existenci i dalšího dovolacího důvodu uplatněného v dovolání nejvyšší státní zástupkyně podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. řádu, a to v jeho druhé alternativě, kterou dovolatelka výslovně zmiňuje. V řízení, jež předcházelo vydání rozhodnutí odvolacího soudu napadeného dovoláním, byl totiž dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu a spočívající v nesprávném právním posouzení skutku soudem prvního stupně, který kvalifikoval tento skutek jako beztrestný čin, ačkoli může jít o trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák.

Ze všech shora konstatovaných důvodů považuje Nejvyšší soud námitky uplatněné v dovolání nejvyšší státní zástupkyně za opodstatněné. Proto zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 3. 2008, sp. zn. 10 To 28/2008, a to jen v rozsahu, v němž jím bylo

zamítnuto odvolání státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou podané proti té části rozsudku Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 19. 11. 2007, sp. zn. 10 T 14/2007, kterou byl obviněný L. M. zproštěn obžaloby. Dále dovolací soud zrušil i tento rozsudek Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou v části, v níž byl obviněný zproštěn obžaloby státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou ze dne 30. 3. 2007, sp. zn. 1 Zt 100/2007, pro skutek, v kterém byl spatřován trestný čin poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák. Podle § 265k odst. 2 tr. řádu pak Nejvyšší soud zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části citovaných rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jejich zrušením, pozbyla podkladu.

Při úvaze, kterému orgánu přikázat nové projednání a rozhodnutí této věci, Nejvyšší soud zohlednil zejména skutečnost, že rozhodnutí soudů nižších stupňů vycházejí ze skutkového stavu, který prozatím neumožňuje závěr, zda obviněný L. M. posuzovaným skutkem, jehož se týká zprošťující výrok o vině v rozsudku soudu prvního stupně, skutečně naplnil skutkovou podstatu trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. či jiného trestného činu. Zmíněné pochybení však podle dovolacího soudu mělo svůj původ již v přípravném řízení (srov. znění žalobního návrhu i odůvodnění podané obžaloby státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou ze dne 30. 3. 2007, sp. zn. 1 Zt 100/2007). Dokazování jak v přípravném řízení, tak z podstatné části i v řízení před soudem bylo zaměřeno výhradně na objasnění znaků skutkové podstaty trestného činu poškozování věřitele podle § 256 odst. 2 písm. a) tr. zák., a nikoli již na to, zda byly naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák., který zde přichází v úvahu.

V dalším řízení proto bude třeba znovu z hlediska této druhé právní kvalifikace opakovat nejen výslech obviněného a některých svědků, ale provést i další důkazy včetně vyžádání podrobných výpisů z bankovních účtů obchodní společnosti S. M+M, s. r. o., za celé období roku 2005, konkursního spisu a doplnění znaleckého posudku, a to vše se zaměřením na objasnění otázky, zda v době, kdy obviněný L. M. uspokojil pohledávku svědka J. B., byla obchodní společnost S. M+M, s. r. o., ve stavu platební neschopnosti, tj. jestli byla dlužníkem, který nebyl schopen plnit své splatné závazky ve smyslu § 256a odst. 1 tr. zák. S ohledem na uvedený rozsah dokazování a na časový odstup od spáchání předmětného skutku navíc ani není zřejmé, zda na základě výsledků dalšího řízení bude znovu podána obžaloba na obviněného nebo zda bude rozhodnuto jiným způsobem v přípravném řízení. Proto Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. řádu nepřikázal věc některému ze soudů nižších stupňů, ale přikázal státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Tento postup je v souladu i s dosavadní judikaturou, podle níž za situace, když neschopnost dlužníka plnit své splatné závazky, která je jedním ze zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák., nebyla v konkrétní věci doposud bez pochybností zjištěna již v přípravném řízení, nejsou objasněny základní skutkové okolnosti, bez nichž není možné v hlavním líčení ve věci rozhodnout, ve smyslu § 188 odst. 1 písm. e), popřípadě § 314c odst. 1 písm. a) tr. řádu (srov. rozhodnutí pod č. [3/1997](#) Sb. rozh. tr.).

Státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Rychnově nad Kněžnou tak v rozsahu vyplývajícím z tohoto rozhodnutí Nejvyššího soudu opětovně projedná věc obviněného L. M. a odstraní vady zjištěné v dovolacím řízení. Přitom se zaměří především na objasnění a posouzení otázky, zda obviněný předmětným skutkem, původně obsaženým ve zprošťujícím výroku v rozsudku Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 19. 11. 2007, sp. zn. 10 T 14/2007, naplnil všechny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. či jiného trestného činu, případně zda v této věci nepřichází v úvahu jiný procesní postup nespojený s podáním obžaloby.

Další články:

- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)